

ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΒΛΑΠΤΕΙ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ (Μάρτιος 2008)

Συγγραφέας: ΧΑΒΙΕ ΣΟΛΑΝΑ

Οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν από την αλλαγή του κλίματος είναι πραγματικοί και ο αντίκτυπός της έχει ήδη διαφανεί. Φέτος η μεγάλη πλειοψηφία των εκτάκτων εκκλήσεων για ανθρωπιστική βοήθεια είχε σχέση με το κλίμα. Αλλά οι κίνδυνοι δεν αφορούν μόνο τις ανθρωπιστικές κρίσεις. Ούτε πρόκειται «απλά» για μια περιβαλλοντική πρόκληση. Η αλλαγή του κλίματος δημιουργεί σοβαρούς πολιτικούς κινδύνους και κινδύνους ασφαλείας, που επηρεάζουν άμεσα τα ευρωπαϊκά συμφέροντα. Γι' αυτό και πρέπει να χειριστούμε το θέμα από κοινού ως Ευρωπαίοι.

Βασικό επιχείρημα στην έκθεση, που παρουσιάζω από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στους Ευρωπαίους ηγέτες κρατών και κυβερνήσεων, είναι ότι η αλλαγή του κλίματος ήδη έχει σοβαρές επιπτώσεις στη διεθνή ασφάλεια και ότι αυτές θα κλιμακωθούν μέσα στα επόμενα χρόνια· και ότι απαιτείται επείγουσα δράση για να διαφυλαχθούν τα συμφέροντά μας.

Ο πλέον κατάλληλος τρόπος για να εξετάσουμε το ζήτημα της αλλαγής του κλίματος είναι να το αναγνωρίσουμε ως πηγή πολλαπλών απειλών: επιδεινώνει τα προβλήματα και τις εντάσεις εντός και μεταξύ των κρατών. Απειλεί να επιβαρύνει περαιτέρω τις χώρες εκείνες και τις περιοχές που ήδη είναι εύθραυστες και εύφλεκτες. Το πώς οι κυβερνήσεις θα αντιδράσουν στις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος εξαρτάται από το πόσο καλά χειρίζονται σήμερα τις συρράξεις. Ας γίνω σαφής: η αναγνώριση των κινδύνων από την αλλαγή του κλίματος ενισχύει την ανάγκη να τηρήσουμε τις δεσμεύσεις μας για τη μείωση των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Επιτρέψτε μου να ξεχωρίσω τρεις από τις απειλές που θέτει η αλλαγή του κλίματος: Οι διαμάχες για τις πηγές είναι μία από αυτές, ειδικά όταν η πρόσβαση πολιτικοποιείται. Η μείωση της καλλιεργήσιμης γης, η έλλειψη νερού, τα φτωχά αποθέματα τροφίμων, οι πλημμύρες και οι παρατεταμένες ξηρασίες είναι όλα προβλήματα που πρόκειται να επιδεινωθούν σε πολλά μέρη του πλανήτη. Η έλλειψη νερού, ειδικά, έχει τη δυναμική να πυροδοτήσει εμφύλιες συγκρούσεις. Η Αφρική είναι η πλέον τρωτή ήπειρος.

Η δεύτερη απειλή είναι η αύξηση των μεταναστών. Ο ΟΗΕ προβλέπει ότι θα υπάρχουν εκατομμύρια «περιβαλλοντικοί» μετανάστες έως το 2020. Μια μαζική ροή μεταναστών είναι πιθανόν να κλιμακώσει τις διαμάχες σε περιοχές που θα γίνουν περάσματα ή προορισμοί. Κάτι τέτοιο θα πυροδοτήσει μεγαλύτερες εντάσεις μεταξύ διαφορετικών εθνικών και θρησκευτικών ομάδων.

Τρίτον, τι θα γίνει με το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο και την αλιεία εάν τα σύνορα και τα εδάφη αλλάξουν ή χαθούν κάτω από τη στάθμη της θάλασσας; Μπορούν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις μιας χώρας να ισχύσουν και χωρίς την προκαθορισμένη έκταση γης, όπως προβλέπεται για ορισμένα νησιά του Ειρηνικού; Τι θα συμβεί εάν το Βορειοδυτικό Πέρασμα στην Αρκτική μείνει ανοιχτό για πάντα; Αν το χειριστούμε σωστά το θέμα, μπορεί να είναι μια τεράστια ευκαιρία. Αλλά εάν δεν συμφωνήσουμε σ' ένα διεθνές δίκτυο προσέγγισης εδαφικών διεκδικήσεων, οι πολιτικές εντάσεις θα είναι αναπόφευκτες.

Το σύστημα της πολυμέρειας θα καταρρεύσει, εάν η διεθνής κοινότητα δεν καταφέρει να αντιμετωπίσει αυτές τις απειλές. Εκείνοι που επηρεάζονται από την αλλαγή του κλίματος δεν είναι οι πλέον υπεύθυνοι γι' αυτήν. Αυτό θα μπορούσε να πυροδοτήσει μια πολιτική δυσαρέσκειας, στρέφοντας τους μεγάλους ρυπαντές κατά εκείνων που πλήττονται περισσότερο. Εν συντομία, η γεωπολιτική της αλλαγής του κλίματος θα επεκταθεί πέρα από το πρόβλημα του περιβάλλοντος και θα συνδέσει όλα τα προβλήματα με νέους τρόπους. Τι προτείνουμε;

Πρώτον, να προετοιμάσουμε την Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να είναι σε θέση να επιτηρεί και να προλαμβάνει τις συρράξεις, να χειρίζεται κρίσεις και να αντιδρά στις καταστροφές. Εάν συμφωνήσουμε ως Ευρωπαίοι ότι η αλλαγή του κλίματος είναι πραγματική και επηρεάζει τα συμφέροντά μας, τότε πρέπει να διαθέσουμε τα αναγκαία κεφάλαια.

Πρέπει επίσης να αναπτύξουμε τη «διπλωματία του άνθρακα». Πρέπει να προωθήσουμε την έρευνα από κοινού με τους εταίρους μας και να αναλύσουμε θέματα ασφάλειας. Σε όλες μας τις σχέσεις -από την Αφρική έως τη Μ. Ανατολή, από τη Λατινική Αμερική έως την Κ. Ασία- θα πρέπει να είμαστε σε ετοιμότητα έναντι πιθανών επιπτώσεων του κλίματος στην ασφάλεια. Τρίτον, πρέπει να εξετάσουμε κατά πόσον οι ισχύοντες κανόνες αντέχουν στο... κλίμα. Καθώς η στάθμη της θάλασσας

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη
<https://nomosphysics.org.gr>

ανεβαίνει και οι πάγοι λιώνουν, εντείνεται η ανάγκη για συζήτηση σε ό,τι αφορά τις εδαφικές διεκδικήσεις, τις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες και την πρόσβαση σε νέους εμπορικούς δρόμους.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 13 Μαρτίου 2008, σ. 12.